

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

GERMANY

CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SCIENCE, ENGINEERING AND
TECHNOLOGY**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi[®] digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY:
a collection scientific works of the International scientific conference –
Gamburg, Germany, 2025 Issue 6

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference « **INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY** ». Which took place in Gamburg, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

MEHNAT MUHOFAZASI VA TEXNIKA XAVFSIZLIGINING ZAMONAVIY ISHLAB CHIQRISH JARAYONIDAGI AHAMIYATI

Ashirqulova Qurbonoy Normo'min qizi

Qarshi Davlat Texnika Universiteti

"Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" kafedrası talabasi.

ashirqulovaqurbonoy@gmail.com.

Annotatsiya. Ushbu maqolada mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligining ishlab chiqarish jarayonidagi o'rnini, mazmuni hamda ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan. Mehnat muhofazasining asosiy vazifalari, texnika xavfsizligi qoidalariga rioya etishning zarurati, ish beruvchi va xodimlarning mas'uliyati hamda zamonaviy texnologiyalarning ushbu sohadagi o'rnini tahlil qilingan. Maqola mehnat sharoitlarini yaxshilash, baxtsiz hodisalarni kamaytirish va xodimlar salomatligini saqlash masalalariga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar. Mehnat muhofazasi, texnika xavfsizligi, ishlab chiqarish xavfi, kasbiy kasallik, mehnat sharoiti, xavfsiz ish joyi.

Kirish. Hozirgi davrda ishlab chiqarish tarmoqlarining kengayishi, texnologiyalarning murakkablashuvi va mehnat jarayonlarining intensivlashuvi mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligiga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Mehnat jarayonida yuzaga keladigan xavfli va zararli omillar xodimlar sog'lig'iga salbiy ta'sir ko'rsatishi, baxtsiz hodisalar va kasbiy kasalliklarning kelib chiqishiga sabab bo'lishi mumkin.

Shu bois mehnat muhofazasi tizimini ilmiy asosda tashkil etish, texnika xavfsizligi talablariga qat'iy rioya qilish va mehnat sharoitlarini doimiy nazorat ostida olib borish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada mazkur masalalar atroflicha tahlil qilinadi.

Mehnat muhofazasi tushunchasi va uning mazmuni

Mehnat muhofazasi — bu xodimlarning mehnat faoliyati davomida hayoti va sog'lig'ini saqlashga qaratilgan tashkiliy, texnik, sanitariya-gigiyenik, davolash-profilaktik hamda huquqiy chora-tadbirlar tizimidir. Mehnat muhofazasining asosiy maqsadi xavfsiz va sog'lom mehnat sharoitlarini yaratishdan iborat.

Mehnat muhofazasi tizimi quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- ish joylarida xavfli omillarni aniqlash va baholash;
- xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish;
- xodimlarni himoya vositalari bilan ta'minlash;
- mehnat sharoitlarini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish.

Texnika xavfsizligi va uning ishlab chiqarishdagi roli

Texnika xavfsizligi ishlab chiqarish jarayonida ishlatiladigan uskunalar, mexanizmlar va texnologik jarayonlar bilan bog'liq xavf-xatarlarning oldini olishga qaratilgan qoidalar majmuasidir. Texnika xavfsizligi talablariga amal qilmaslik og'ir jarohatlar, ishlab chiqarish avariylari va inson hayotiga xavf tug'diruvchi holatlarga olib kelishi mumkin.

Texnika xavfsizligining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- ishlab chiqarish jarayonlarida xavfsiz usullarni qo'llash;
- texnik vositalarning soz holatda bo'lishini ta'minlash;
- xodimlarni texnika xavfsizligi bo'yicha o'qitish;
- favqulodda vaziyatlarning oldini olish.

Ish beruvchi va xodimlarning mas'uliyati

Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligini ta'minlashda ish beruvchi va xodimlarning mas'uliyati muhim ahamiyatga ega. Ish beruvchi xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratishi, ishlab chiqarish uskunalarini texnik jihatdan soz holatda saqlashi hamda xodimlarni maxsus kiyim va himoya vositalari bilan ta'minlashi shart.

Xodimlar esa o'z navbatida texnika xavfsizligi qoidalariga rioya qilishi, ish jarayonida ehtiyot choralarini ko'rishi va yuzaga kelgan nosozliklar haqida rahbariyatga o'z vaqtida xabar berishi lozim.

Zamonaviy texnologiyalarning mehnat muhofazasidagi o'rni

Zamonaviy axborot va raqamli texnologiyalar mehnat muhofazasi tizimini yanada takomillashtirish imkonini bermoqda. Avtomatlashtirilgan monitoring tizimlari, xavfsizlik signalizatsiyalari va raqamli nazorat vositalari ish joylaridagi xavfli holatlarni erta aniqlashga yordam beradi. Bu esa ishlab chiqarishdagi jarohatlar va baxtsiz hodisalar sonini kamaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ishlab chiqarish jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu sohada olib boriladigan tizimli va ilmiy asoslangan ishlar xodimlar sog'lig'ini saqlash, mehnat unumdorligini oshirish va ishlab chiqarish samaradorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun mehnat muhofazasiga doimiy e'tibor qaratish har bir korxona va tashkilotning asosiy vazifalaridan biri bo'lishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi.
2. Mehnat muhofazasi asoslari. O'quv qo'llanma. — Toshkent.
3. Texnika xavfsizligi va ishlab chiqarish sanitariyasi. Darslik.
4. Mehnat muhofazasi bo'yicha me'yoriy hujjatlar to'plami.
5. Ishlab chiqarishda xavfsizlikni ta'minlash asoslari.